

E-post: debatt@klassekampen.no

KRONIKK
& DEBATTDødelig
presisjonFOSTER-
DIAGNOSTIKKOlav Magnus S. Fredheim, Carl
Fredrik Knobloch og Morten
Magelssen

Fostre med Downs syndrom lever farlig, og farligere skal det bli. Etter at Danmark innførte en ny og mer effektiv metode for å påvise Downs syndrom tidlig i svangerskapet ble antallet barn som fødes med syndromet nesten halvert.

Ultral lyd i uke tolv inngår i undersøkelsen som kan avdekke Downs syndrom allerede tidlig i svangerskapet. I Klassekampen 29. november sier klinikkssjef Bjørn Busund ved Ullevål universitetssykehus at det ville vært bedre om alle gravide fikk tilbud om ultralyd i uke tolv, og ikke kun i uke 18, slik det er i dag.

Risikoen for Downs syndrom og andre kromosomavvik øker med den gravidens alder. Mødre over 38 år har rett til fostervannsprøve, som kan stille diagnosen sikkert. Undersøkelser tyder på at 90–95 prosent av kvinner som får påvist Downs syndrom hos fosteret, velger å ta abort. Siden de aller fleste barn med Downs syndrom fødes av mødre under 38 år, er dagens ordning ineffektiv i å spore opp foster med Downs syndrom.

Dersom slik fosterdiagnostikk først blir et tilbud til alle, vil det kunne bli en plikt. Når du har takket nei til fosterundersøkelse, og så får et barn med funksjonshemning og hjelpebehov, vil du ikke føle et ansvar for noe som egentlig skyldes skjebnen og naturen? Og vil du ikke føle skyld over at barnet ditt ligger samfunnet økonomisk til byrde?

Å innføre tidlig ultralyd for alle er en logisk følge av dagens devaluering av små, syke mennesker. Det leder både til et sorteringssamfunn og til umenneskelige valgsituasjoner som foreldre bør skånes for.

Olav Magnus S. Fredheim,
styreleder i Norges Kristelige Legeforening
Morten Magelssen,
Norges Kristelige Legeforenings etikuttvalg
Carl Fredrik Knobloch,
nestleder i Norges Kristelige Legeforening
hancarlfredrik@hotmail.com

NHO
rydder opp?

ARBEID

Jan Davidsen

Det er interessant å lese innlegget fra administrerende direktør i NHO, Petter Furulund, i gårsdagens Klassekampen. I hele høst har lokalaviser over hele landet hatt oppslag med overskrifter som «700 millioner å hente i Bergen», «Kan spare 100.000 per plass», «Knusende NHO-rapport» og «26 millioner å spare på privatisering». Oppslagene har kommet etter at lokale politikere fra Høyre og Frp har innhentet beregninger fra NHO Service, der man har satt inn tall fra enkeltkommuner i den generelle rapporten «Ressurs- og effektivitetsanalyse av

Metoden som er innført i Danmark innebærer to blodprøver og ultralydmålinger av fosterets nesebein og nakkeregion i uke tolv. Måleverdiene kombineres med mors alder i en statistisk modell som presist angir risikoen for sykdom. Mødre med høy risiko får tilbud om fostervannsprøve, som gir fasiten. 92–95 prosent av foster med Downs syndrom identifiseres på denne måten i svangerskapet.

Det er neppe noen overraskelse at noen politikere og flere i de medisinske fagmiljøene ivrer for å innføre den samme metoden i Norge. Argumentet er særlig: Hvorfor bruke den gammeldagse fostervannsprøven, som attpåtil innebærer 0,5 prosent risiko for spontanbort, når en moderne og risikofri metode er tilgjengelig?

Logikken er enkel: Ved å tillate fostervannsprøve for gravide over 38 år har vi allerede sagt at vi aksepterer leting etter og abort av foster med kromosomavvik. Med andre ord, kunnskap om fosterets sykdomstilstander er et gode for gravide. Når en ny metode med høy presisjon og uten risiko for spontanabort er tilgjengelig, hvorfor skulle ikke alle gravide få den kunnskapen?

En slik skråplansutvikling gjør livet utrygt for foster med kromosomavvik. Alle foreldre ønsker selvsagt friske barn. Tidlig ultralyd kan et stykke på vei forsikre dem om at fosteret er velskapt. En svært sjelden gang finner man sykdomstilstander som kan behandles i fosterlivet eller like etter fødselen. Problemet er imidlertid at denne undersøkelsen langt hyppigere identifiserer foster med tilstander som ikke kan behandles, men som bortsorteres.

«Ressurs- og effektivitetsanalyse av kommunale helse- og omsorgstjenester, renhold og FDV (forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygninger)» NHO Service sine beregninger har flere steder ukritisk blitt brukt i grunnlagsdokumenter for behandling i kommunestyret.

Fagforbundet har gått gjennom tall, statistikk og brukerundersøkelser som NHO Service baserer sine utsagn på. Resultatet viser at NHO Service-notatet er et dårlig grunnlag for debatt, og ubrukelig som beslutningsgrunnlag for kommunene. Det baserer seg på en svært tilpasset bruk av tall, statistikk og brukerundersøkelser. Samtidig velger NHO Service å fare med harelabb over kontroversielle temaer som lønn, pensjon og bemanning.

Nå hevder direktør Furulund at disse mange beregningene fra NHOs egen «faktasjef» mer eller mindre var ment som innspill i en debatt om kvaliteten på kommunenes innrapportering av KOSTRA-tall, at de skulle synliggjøre potensial og fremme samarbeid mellom offentlig og privat sektor. Og at de slett ikke er ment å være noen fullgod analyse av verken kommunene eller sektoren. I så fall er det ikke bare Fagforbundet som har misforstått kraftig, men også Høyre- og Frp-politikere fra landsende til landsende som har tatt NHOs påstander for god fisk.

Furulunds innlegg viser at Fagforbundet og NHO Service nå kan være enige. Dette privatiseringsnotatet deres – med sine lokale avleggere – kan ikke brukes som grunnlag for å si noe konkret om den enkelte kommune, ei heller om kvalitet og kostnader ved privatisering i sektoren som helhet. Jeg tar det for gitt at NHO Service nå rydder opp i de